

Roofvogels in Suriname in maart 2016

Jos A. Vroege

In maart 2016 bracht ik met vier andere Nederlanders een kort bezoek aan Suriname. Wij behoorden tot de eerste vogelaars die daar gebruik maakten van de nieuwe *Field guide to the birds of Suriname* (Spaans *et al.* 2016). Onze gids - Marchal Lingaard - gebruikte nog de vogelgids voor het noorden van Zuid-Amerika van Restall *et al.* (2006). Zijn exemplaar staat vol met persoonlijke aantekeningen. Zelf vind ik het boek van Restall *et al.* als veldgids niet prettig. Daarvoor is het te zwaar, het aantal afgebeelde vogelsoorten te groot en de kwaliteit van de afbeeldingen niet altijd even goed. De nieuwe veldgids van Spaans *et al.* is voor vogelaars in Suriname echt een aanwinst.

De historische band met Nederland was voor mij een van de redenen voor een bezoek aan Suriname. In dat verband werd ik getroffen door het standbeeld van een jonge Koningin Wilhelmina bij Fort Zeelandia - in 1667 door Abraham Crijnsen op de Engelsen veroverd, in 1982 de plaats waar de Decembermoorden plaatsvonden (Buddingh 2012). De belangrijkste reden voor ons bezoek was echter nieuwsgierigheid naar de Surinaamse natuur en dan vooral naar de in dit land voorkomende vogels. Suriname is heel geschikt voor een kennismaking met de vogels van Zuid-Amerika. In de nieuwe veldgids zijn in totaal 746 vogelsoorten opgenomen: bijna net zoveel als in heel Europa en in heel Noord-Amerika. Het aantal vogelsoorten is echter niet zo groot als in Colombia, Ecuador en Peru, landen waar nog zo'n 1000 vogelsoorten meer voorkomen.

In de nieuwe vogelgids van Suriname staan 53 soorten roofvogels: meer dan in de vogelgids van Svensson *et al.* (2010) voor het West-Palearctische gebied. Van deze roofvogels komen er drie in beide gebieden voor: Visarend *Pandion haliaetus*, Smelleken *Falco columbarius* en Slechtvalk *F. peregrinus*. In Suriname zijn het alle drie trekvogels uit het noorden. Door ons werden in een kleine twee weken 26 soorten roofvogels gezien (zie Bijlage). De meest bijzondere waarneming was die van een Parelwouw *Gampsonyx swainsonii* op 16 maart bij de Weg naar Hannover (zie pagina 252). Volgens de website surinamebirds.nl van Jan Hein Ribot, een van de auteurs van de nieuwe veldgids, werd die in Suriname slechts 18x eerder gemeld. Onze waarneming zou daarbij de eerste zijn in de maand maart.

De Harpij *Harpia harpyja*, een van de meest tot de verbeelding sprekende van de Surinaamse roofvogels, hebben wij tijdens deze reis helaas niet gezien. Wel stuitten wij bij herhaling op zijn belangrijkste prooi: de Luiard (Aguiar-Silva *et al.* 2014). In ons geval ging het daarbij steeds om de Drievingerige Luiard *Bradypus tridactylus*. Wij bezochten Suriname in een El Niño jaar. Het water in de Kabaleborivier - waar de Harpij met enige regelmaat vanuit de boot wordt gezien - stond veel lager dan anders. Bij de verkenning van dit gebied konden wij daarom vrijwel alleen gebruik maken

van de kano en niet van de korjaal. De afstanden die daarbij konden worden afgelegd, waren minder groot dan in andere jaren en de kans op het waarnemen van soorten als de Harpij en de Jaguar *Panthera onca* daarmee ook.

Parelwouw, weg naar Hannover, 16 maart 2016 (Foto: Jos Vroege). *Pearl Kite, road to Hannover, 16 March 2016.*

Suriname beschikt over een enorme natuurlijke rijkdom: vanuit het vliegtuig is goed te zien hoeveel mangrove en hoeveel ongerept regenwoud in dit land nog te vinden is. In Suriname wonen maar weinig vogelaars. Daarvoor is het waarschijnlijk wachten op een toename van de welvaart (Ma *et al.* 2013; Vroege 2015). Net als in China worden in Suriname veel vogels geschoten en gevangen. Daarbij beperkt men zich niet tot de 27 jacht- en de 48 kooivogels. Voor een adequate rechtshandhaving in heel het land zijn er onvoldoende personeel, middelen en geld (Spaans *et al.* 2016). Roofvogels genieten daarbij misschien nog enige bescherming: volgens de Aukaner Marrons zijn er goden die huizen in aas- en roofvogels (Buddingh 2012).

Meer aandacht in het onderwijs kan helpen om de Surinaamse bevolking bewust te maken van de ongekende natuurlijke rijkdom van hun land en van de noodzaak die te beschermen. De nieuwe veldgids van Spaans en al. is niet alleen bedoeld om het ecotoerisme te bevorderen, maar ook om de belangstelling van Surinamers voor vogels te stimuleren. Voor veel Surinamers zal deze veldgids wel duur zijn. Bovengenoemde website over de vogels van Suriname is waarschijnlijk voor meer mensen toegankelijk. Wellicht zijn de prachtige afbeeldingen die Ber van Perlo voor deze vogelgids

maakte¹¹ in een andere vorm te gebruiken voor onderwijsdoeleinden. Waarom bijvoorbeeld geen poster gemaakt met daarop de roofvogels van Suriname?

Grote Geelkopgier, Kabalebo, 14 maart 2016 (Foto: Jos Vroege). *Greater Yellow-headed Vulture, Kabalebo, 14 March 2016.*

Surinamers - Inheemsen, Marrons - die in het regenwoud zijn opgegroeid en daarmee een bijzondere band hebben, kunnen bij de bescherming daarvan een belangrijke rol vervullen. Tijdens onze reis hadden wij een bijzondere ontmoeting met de bijna 80-jarige Frits van Troon: een man met een fenomenale kennis van bomen en planten in het Surinaamse oerwoud (Arends 2006). Met hem voeren wij met de korjaal over Brokopondomeer naar Tonka Eiland waar hij ons Capuchonvogels *Perissocephalus tricolor* liet zien. Dit stuwmeer is belangrijk voor de Surinaamse economie, maar voor Van Troon vooral een "kerkhof van bomen". Begin jaren zestig ontstonden plannen voor de aanleg van een grote stuwdam in de Kabalebo (Buddingh 2012). De bouw van die stuwdam, die na de onafhankelijkheid van Suriname in 1975 de economie een flinke impuls had moeten geven, is tot dusver gelukkig niet door gegaan. Aan de Kabaleborivier is nu, naast de landingsbaan, aangelegd in verband met onderzoek naar bauxietwinning, een onderkomen voor ecotoeristen verzezen.

Ik hoop dat de belangstelling voor vogels van Surinamers de komende jaren zal toenemen en dat dit aan de bescherming van de natuur een bijdrage zal leveren. Ik hoop verder dat de verhoudingen tussen Nederland en Suriname zullen verbeteren en dat behalve Koningin Wilhelmina ook een van haar nazaten bij een staatsbezoek weer eens zal uitkijken over de Surinamerivier. Ik hoop tenslotte dat ook op het gebied van

¹¹ Nu in de collectie van Naturalis.

onderzoek naar de natuur de banden met Nederland zullen worden aangehaald. In Suriname valt, ook voor (roof)vogelaars, nog een wereld te ontdekken.

Dank

Henk Levering en Marchal Lingaard gaven commentaar op een eerdere versie van dit artikel.

Vleermuisvalk, Berg en Dal, 18 maart 2016 (Foto: Jos Vroege). *Bat Falcon, Berg en Dal, 18 March 2016.*

Summary

Vroege J.A. 2016. Raptors observed in Surinam in March 2016. De Takkeling 24: 251-255.

In March 2016, the author and four other Dutch birdwatchers visited Suriname. They were among the first who used the new 'Field guide to the birds of Suriname' (Spaans *et al.* 2016). Suriname is an ideal destination to become familiar with the birds of South America. The new field guide shows 53 raptor species, of which we observed 26 species in less than two weeks time. The observation of a Pearl Kite *Gampsonyx swainsonii* on March 16 at the road to Hannover was presumably the first March-observation for Surinam.

Literatuur

- Aguiar-Silva F.H., Sanaiotti T.M. & Luz B.B. 2014. Food habits of the Harpy Eagle, a top predator from the Amazonian rainforest canopy. *J. Raptor Res.* 48: 24-35.
- Arends H. 2006. Zonder plant ga je niet leven [documentaire]. Zie: 'Suriname Botanist Frits Van Toorn – Saamaka Maroon', via <https://surinameafricanheritage.wordpress.com>.
- Buddingh H. 2012. De geschiedenis van Suriname. Nieuw Amsterdam/NRC Boeken, Amsterdam.
- Ma Z., Cheng Y., Wang J. & Fu X. 2013. The rapid development of birdwatching in mainland China: a new force for bird study and conservation. *Bird Conserv. Intern.* 23: 259-269.

- Restall R., Rodner C. & Lentino M. 2006. Birds of Northern South America. An identification guide. Volume 2: Plates and maps. Christopher Helm, London.
- Spaans A.L., Ottema O.H. & Ribot J.H.J.M. 2016. Field guide to the birds of Suriname. Brill, Leiden.
- Svensson L., Mullarney K. & Zetterström D. 2010. ANWB Vogelgids van Europa (4de, geheel herziene druk). ANWB Media, Den Haag.
- Vroege J.A. 2015. Eksters *Pica pica* en Amoervalken *Falco amurensis* rond Qinhuangdao: de vogelhoofdstad van China. De Takkeling 23: 269-272.

Adres: Laanacker 15, 1902 AK Castricum (j.vroege@casema.nl)

Bijlage. Roofvogels waargenomen tijdens een korte reis door Suriname in maart 2016. Tijdens deze reis verbleven we een dag aan de kust (1: Weg naar Zee, Monding Surinamerivier en Braampunt), twee dagen in Paramaribo e.o. (2: Cultuurtuin, Peperpot, De Plantage), een dag op de Noordelijke Savanne (2: Savanne rond vliegveld, Savanne bij Weg naar Hannover), 3.5 dagen in Brownsberg e.o. (4: Brownsberg Natuurpark, Tonka Eiland, Berg en Dal) en drie dagen in Kabalebo (5: Kabalebo Nature Resort). *Raptors observed in Surinam in March 2016, i.e. (1) coastal area, (2) Paramaribo and surroundings, (3) northern savanna, (4) Brownsberg and surroundings, and (5) Kabalebo Nature Reserve.*

Soort Species	1	2	3	4	5
Roodkopgier <i>Cathartes aura</i>	X	X	X	X	X
Kleine Geelkopgier <i>C. burrovianus</i>			X		
Grote Geelkopgier <i>C. melambrotus</i>			X	X	X
Zwarte Gier <i>Coragyps atratus</i>	X	X	X	X	X
Koningsgier <i>Sarcoramphus papa</i>				X	X
Visarend <i>Pandion haliaetus</i>	X				X
Parelwouw <i>Gampsonyx swainsonii</i>			X		
Langsnavelwouw <i>Chandrohierax uncinatus</i>				X	
Grijskopwouw <i>Leptodon cayanensis</i>	X				
Zwaluwstaartwouw <i>Elanoides forficatus</i>				X	X
Zwarte Kuifarend <i>Spizaetus tyrannus</i>		X		X	
Moerasbuiserd <i>Busarellus nigricollis</i>	X				
Slakkenwouw <i>Rosthramus sociabilis</i>	X	X			
Slanksnavelwouw <i>Helicolestes hamatus</i>	X	X			
Donkergrijze Wouw <i>Ictinia plumbea</i>		X	X	X	X
Langpootkiekendief <i>Geranospiza caerulescens</i>			X		
Krabbenbuiserd <i>Buteogallus aequinoctialis</i>	X				
Savannebuiserd <i>B. meridionalis</i>		X	X		
Zwarte Arendbuiserd <i>B. urubitinga</i>				X	X
Wegbuiserd <i>Rupornis magnirostris</i>	X	X	X		
Grijze Buiserd <i>Buteo nitidus</i>		X			X
Lachvalk <i>Herpetotheres cachinnans</i>		X			
Roodkeelcaracara <i>Ibycter americanus</i>				X	X
Zwarte Caracara <i>Daptrius ater</i>					X
Geelkopcaracara <i>Milvago chimachima</i>	X	X			
Vleermuisvalk <i>Falco rufigularis</i>				X	X